

โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ลำดับที่ 204

เข้าใจไวยากรณ์ภาษาสเปนผ่านภาพ

เพ็ญพิสาข์ ศรีวรรณารด

เข้าใจไวยากรณ์ภาษาสเปนผ่านภาพ
Una imagen vale más que mil palabras

เพ็ญพิสุทธิ์ ศรีวรรณารถ

โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

เพ็ญพิสาข์ ศรีวรรณารถ

เข้าใจไวยากรณ์ภาษาสเปนผ่านภาพ.-- กรุงเทพฯ:โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2567.

128 หน้า.

1.ภาษาสเปน 2.ภาษาสเปน – ไวยากรณ์. I.ชื่อเรื่อง

465

ISBN 978-616-407-948-9

จัดพิมพ์โดยและจัดจำหน่ายโดย

โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โทร 02-218-4888

ออกแบบหน้าปกโดย

รติพล โอภาสเจริญกิจ

ภาพประกอบโดย

ณัฐธิดา เรื่องฤทธิ์ธา

พิมพ์ครั้งที่ 1

มิถุนายน พ.ศ.2567

พิมพ์ที่

สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย [6706-027]

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	5
1. ไวยากรณ์ปริชาน	8
2. Posición del adjetivo	16
3. Artículos	19
4. Demostrativos	24
5. Un amigo mío / Mi amigo	27
6. Poco / Un poco	30
7. Mucho / Demasiado	34
8. Complemento directo / Complemento indirecto	36
◆ 8.1 Lo asusta / Le asusta	38
◆ 8.2 Posición del complemento directo y del complemento indirecto	39
◆ 8.3 Complemento directo / Verbos reflexivos	42
9. SE	44
◆ 9.1 ir / irse	46
◆ 9.2 dormir / dormirse	47
◆ 9.3 comer / comerse	49
◆ 9.4 He roto / Se me ha roto / Se ha roto	50
◆ 9.5 SE impersonal / SE pasivo	53
10. Ser y Estar	56
11. HAY / ESTAR / TENER	64
12. Gustar	68

	หน้า
13. Tiempos pasados	72
◆ 13.1 Pretérito Indefinido vs Pretérito Imperfecto	73
◆ 13.2 Pretérito Pluscuamperfecto vs Pretérito Indefinido	76
◆ 13.3 Pretérito Perfecto Compuesto vs Pretérito Indefinido	78
◆ 13.4 Pretérito Perfecto Compuesto vs Pretérito Imperfecto	80
◆ 13.5 Presente vs Pretérito Imperfecto	82
14. Indicativo vs Subjuntivo	83
15. Perífrasis verbales	90
◆ 15.1 Ser + participio / Estar + participio	91
◆ 15.2 Tener + participio / Haber + participio	94
◆ 15.3 Estar / Ir / Venir / Andar / Llevar + gerundio	97
16. Preposiciones	101
◆ 16.1 en, dentro, fuera, sobre, entre, de, a, desde...hasta	102
◆ 16.2 por / para	105
◆ 16.3 por / con	108
17. MÁS DE / MÁS QUE	110
สรุป	113
บรรณานุกรม	116
ภาคผนวก	119
ดรชนีรูปภาพ	119
ดรชนีคำสำคัญ	124
คิวอาร์โค้ดรูปภาพประกอบ	126
ประวัติผู้เขียน	127

คำนำ

ผู้เรียนภาษาต่างประเทศมักตั้งคำถามเมื่อต้องเรียนโครงสร้างไวยากรณ์ใหม่ เรียนรู้กฎและข้อยกเว้นจำนวนมาก ว่าเราจะทราบได้อย่างไรว่าควรเลือกใช้โครงสร้างไวยากรณ์ใดให้ถูกต้องกับบริบท ภาษาสเปนก็เช่นเดียวกับอีกหลายภาษาที่มีไวยากรณ์ละเอียดซับซ้อนกว่าภาษาไทย เนื่องจากเป็นภาษาที่มีทั้งเพศ พจน์ กาล มาลา

อย่างไรก็ตาม การเรียนการสอนไวยากรณ์ภาษาสเปน รวมทั้งหนังสืออธิบายไวยากรณ์ส่วนใหญ่ยังมุ่งนำเสนอหลักไวยากรณ์ในลักษณะจัดหมวดหมู่ จัดทำรายการโครงสร้างที่มีการใช้ลักษณะเดียวกัน และนำเสนอคำบ่งชี้ (marcadores) เป็นตัวช่วยในการเลือกใช้โครงสร้างไวยากรณ์ จะเป็นการดีกว่าหรือไม่หากเราสามารถอธิบายการเลือกใช้ไวยากรณ์จากแนวคิดที่สะท้อนวัตถุ ประสงค์ในการสื่อสารของผู้พูดเจ้าของภาษา ซึ่งต่อไปผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ ในการเลือกใช้โครงสร้างไวยากรณ์ให้ตรงบริบทการสื่อสารได้เอง โดยไม่ยึดติดกับการท่องจำรายการโครงสร้าง คำบ่งชี้ หรือข้อยกเว้นต่าง ๆ

ในบริบทของประเทศไทยเอง ปัจจุบันมีผู้สนใจเรียนภาษาสเปนเพิ่มมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญ และมีการเรียนการสอนกระจายไปทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาจนถึงระดับมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตาม หนังสือที่เกี่ยวข้องกับไวยากรณ์ภาษาสเปนสำหรับผู้เรียนชาวไทยยังมีอยู่อย่างจำกัด โดยส่วนใหญ่เป็น เนื้อหาไวยากรณ์ระดับพื้นฐาน (A1-A2) และยังใช้วิธีการอธิบายในลักษณะเดียวกัน คือเขียนอธิบายการใช้ พร้อมยกตัวอย่างประโยคประกอบ

อย่างไรก็ตาม หากศึกษาแนวโน้มของวงการการสอนภาษาต่างประเทศทั่วโลก จะเห็นได้ว่ามีผู้หันมาสนใจการนำหลักของไวยากรณ์ปริชาน (Gramática cognitiva) มาใช้ในการอธิบายไวยากรณ์กันมากในปัจจุบัน โดยเชื่อว่าไวยากรณ์ไม่สามารถแยกขาดจากความหมายได้ ดังนั้น โครงสร้างไวยากรณ์จึงทำหน้าที่สื่อสารมุมมองของผู้พูดแต่ละคนนั่นเอง

นอกจากการพัฒนาารูปแบบการสอนแล้ว การจัดทำคู่มือการอธิบายไวยากรณ์ที่สอดคล้องกับหลักการของไวยากรณ์ปริชานถือว่าสำคัญไม่น้อยไปกว่ากัน ดังนั้น หนังสือเล่มนี้จึงพยายามใช้ไวยากรณ์ปริชานมาอธิบายโครงสร้างและการใช้ไวยากรณ์ภาษาสเปน โดยเลือกรูปภาพเป็นเครื่องมือหลักเพื่อประกอบคำอธิบาย เพราะภาพเป็นสื่อที่ช่วยสะท้อนมุมมองของผู้พูดได้อย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งยังมีความเป็นสากล ไม่ว่าภาษาแม่ของผู้เรียนจะเป็นภาษาใด ผู้เรียนสามารถเข้าใจไวยากรณ์ภาษาสเปนได้จากภาพเดียวกัน เนื้อหาภายในหนังสือครอบคลุมหัวข้อไวยากรณ์ภาษาสเปนตั้งแต่ระดับ A1 ถึง B2 โดยมีได้นำเสนอวิธีการผันกริยา รูปแบบ องค์ประกอบของหน่วยคำ หรือการใช้อย่างละเอียดรายหัวข้อ แต่จะคัดเลือกเฉพาะหัวข้อที่ผู้เรียนชาวไทยมักประสบปัญหา หรือยังขาดความเข้าใจที่ชัดเจนเรื่องบริบทการใช้ที่แตกต่างกัน เช่น คำกำกับนาม (artículos) คำบุพบท (preposiciones) ความแตกต่างระหว่างกริยา ser และกริยา estar ความแตกต่างระหว่างอดีตกาลแต่ละกาล ความแตกต่างระหว่าง Indicativo และ Subjuntivo เป็นต้น โดยจะนำเสนอพร้อมรูปภาพที่สะท้อนมุมมองการเลือกใช้คำหรือโครงสร้างนั้น ๆ หรือเปรียบเทียบกับการใช้โครงสร้างที่แตกต่างกัน พร้อมคำอธิบายประกอบ

หนังสือเล่มนี้เหมาะสำหรับผู้ที่มีความรู้ไวยากรณ์ภาษาสเปนขั้นพื้นฐานขึ้นไป การอ่านหนังสือเล่มนี้จะช่วยให้เข้าใจรายละเอียดที่ซ่อนอยู่ในแต่ละหัวข้อไวยากรณ์ ซึ่งทำให้การตีความสารถูกต้องยิ่งขึ้น และช่วยให้สามารถเลือกใช้โครงสร้างไวยากรณ์ ได้อย่างมั่นใจมากขึ้น ผู้เขียนตั้งใจอธิบายแต่ละประเด็นอย่างกระชับ พร้อม ยกตัวอย่าง ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีคำศัพท์เฉพาะเท่าที่จำเป็น นอกจากนี้ ผู้อ่าน ยังสามารถดาวน์โหลดรูปภาพประกอบได้จากคิวอาร์โค้ดในภาคผนวก สะดวกใน การนำไปใช้เป็นสื่อการสอนในชั้นเรียนหรือศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้เขียนหวัง เป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้รักและสนใจภาษาสเปน ไม่ว่าจะ ในบทบาทผู้สอนหรือผู้เรียน และช่วยไขความกระจ่าง คลายสงสัยด้านไวยากรณ์ ภาษาสเปนได้ไม่มากนัก

เพ็ญพิสาข์ ศรีวรรณารถ

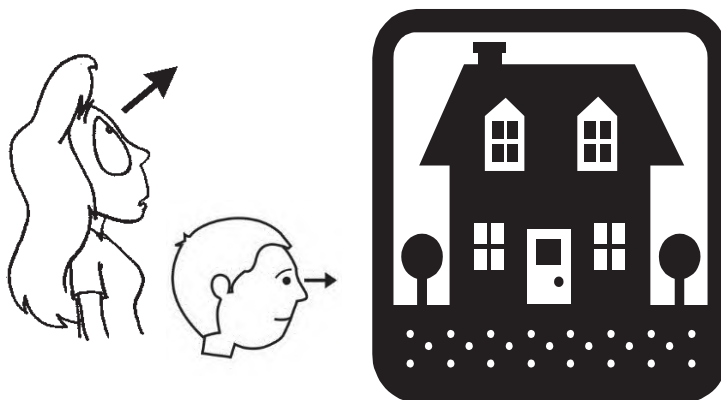
กันยายน 2566

บทที่ 1

ไวยากรณ์ปริชาน

ไวยากรณ์ปริชานอยู่ภายใต้ทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน (Linguística Cognitiva) ซึ่งนำเสนอแนวคิดที่ว่าภาษาเป็นปรากฏการณ์ทางปริชาน สัมพันธ์โดยตรงกับกระบวนการทางความคิด เพราะฉะนั้นเราจะศึกษาโครงสร้างทางไวยากรณ์ราวกับเป็นหน่วยอิสระมิได้ แนวทางที่เหมาะสมคือศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษามนุษย์ ความคิด และประสบการณ์

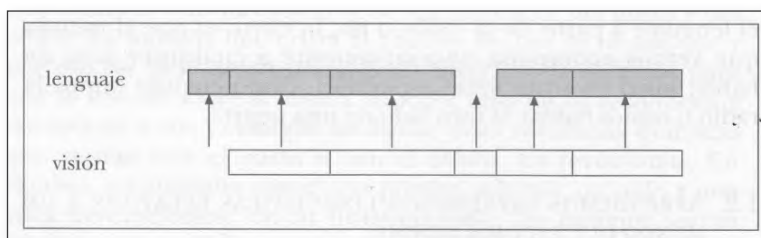
พื้นฐานของไวยากรณ์ปริชานคือหลักการที่ว่ามนุษย์ใช้ภาษาเพื่อสะท้อนมุมมองของตนต่อสิ่งหรือสถานการณ์ที่ประสบพบเห็น เรารับรู้เรื่องราวและความเป็นไปต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนโลกใบนี้ผ่านประสาทสัมผัสและมุมมอง ทุกคนจึงไม่อาจบรรยายสิ่งต่าง ๆ ได้ตรงกันในทุกรายละเอียด เพราะมนุษย์แต่ละคนจะให้น้ำหนักต่อสิ่งต่าง ๆ ไม่เท่ากัน และไม่ได้เลือกมองสิ่งต่าง ๆ จากมุมเดียวกันเสมอไป

“ความหมาย” ของโครงสร้างไวยากรณ์เทียบได้กับ “การสร้างมโนทัศน์” ความหมายอยู่ทั้งในสมองของผู้พูดและผ่านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมภายนอก รูปภาษา (forma linguística) คือตัวแทนมโนทัศน์หรือความคิดของผู้พูด ผู้พูดพยายามถอดรหัสความคิดต่อสิ่งที่ตนประสบออกมาเป็นโครงสร้าง เพราะฉะนั้นความหมายของโครงสร้างทางภาษาจะไม่จำกัดอยู่เพียงเนื้อหาของแต่ละองค์ประกอบทางภาษา แต่ขึ้นอยู่กับวิธีการที่ผู้พูดสร้างมโนทัศน์ขึ้นมาด้วย

นั่นก็คือ เราจะต้องเข้าใจด้วยว่าภาพในความคิดของเขาเป็นเช่นไร Cuenca และ Hilferty (2013) ยืนยันว่ามนุษย์ไม่สามารถเข้าใจรูปภาพโดยไม่คำนึงถึงความหมาย และหน้าที่ของมัน หากหน้าที่ของรูปภาพเปลี่ยนแปลงไปไม่ว่าแบบใด ย่อมสัมพันธ์กับการปรับเปลี่ยนกระบวนการสร้างมโนทัศน์ของผู้พูด และวิธีที่ผู้พูดจะนำเสนอสารออกมาเป็นโครงสร้างไวยากรณ์ ดังนั้น ไวยากรณ์ปริชานไม่ได้แยกขาดจากการสื่อสารแต่อย่างใด เพราะวัตถุประสงค์หลักคือเข้าใจการใช้ภาษาของมนุษย์ในโลกแห่งความเป็นจริง

ภาษาแต่ละภาษาต่างมีวิธีตีความสิ่งของหรือเหตุการณ์ตามแบบฉบับของตนเอง สะท้อนมุมมองต่อโลกที่อาจแตกต่างกันไปตามแต่ละวัฒนธรรม และนั่นก็เป็นการสร้างอุปนิสัยเชิงปริชานของผู้พูดภาษานั้น ๆ อันส่งผลให้ผู้พูดของแต่ละภาษามีมุมมองหรือใส่ใจรายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไปด้วย ผู้พูดเลือกใช้รูปภาพที่สามารถสะท้อนมุมมองของตนได้ตรงและชัดเจนที่สุด เพราะฉะนั้นรูปไวยากรณ์จึงเชื่อมโยงกับความหมายจนไม่อาจแยกออกจากกันได้ López García (2005) ให้ความสำคัญกับภาษาในฐานะสัมผัสที่หกของมนุษย์ คำพูดและภาพดำเนินคู่ขนานและเชื่อมโยงสัมพันธ์กันในการใช้ภาษา รูปภาพรับหน้าที่นำเสนอวิธีการมองโลกซึ่งคล้ายคลึงกับวิธีที่เรามองเห็นโลกด้วยตา หลายต่อหลายครั้งการมองโลกช่วยให้ภาษาชัดเจนยิ่งขึ้น และบางครั้งก็ถึงขั้นสามารถทดแทนการใช้ภาษาได้

แผนภาพ: การดำเนินคู่ขนานระหว่างภาษาและการมองโลก

(López García, 2005: 20)

หากศึกษาเรื่องของไวยากรณ์ปริชาน ผลงานที่ใช้อ้างอิงหลักคงหนีไม่พ้น ผลงานของ Ronald Langacker ซึ่งเป็นผู้พัฒนากรอบทฤษฎีไวยากรณ์ปริชานในช่วงกลางปีค.ศ.1970 เพราะเขาเชื่อว่าโครงสร้างภาษาเป็นระบบมโนทัศน์พื้นฐาน เขาจึงต้องการศึกษากระบวนการทางปริชานที่ก่อให้เกิดรูปภาษา (สุธาทิพย์ เหมือนใจ, 2554: 18) เขาได้อธิบายกลไกทางปริชานของคำว่า “construal” หรือ “การมองเหตุการณ์” ไว้ค่อนข้างละเอียดในหนังสือ *Cognitive grammar. A Basic Introduction* (2008) “construal” แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการรับรู้และสื่อเหตุการณ์เดียวกันผ่านการใช้รูปภาษาที่แตกต่างกัน โดยมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

- **ความเฉพาะเจาะจง (especificidad)** หมายถึงระดับของรายละเอียดและความชัดเจนตามลักษณะของเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์ กล่าวคือ ผู้พูดสามารถใช้ภาษาเพื่อให้ข้อมูลเพียงคร่าว ๆ หรือจะเลือกบรรยายรายละเอียดก็ได้ เช่น *Esa es mi amiga, Ana.* (คนนั้นคือเพื่อนของฉัน ชื่ออานา) หรือ *La chia que lleva un vestido azul es mi amiga, Ana.* (ผู้หญิงคนที่ใส่ชุดสีน้ำเงินคือเพื่อนของฉัน ชื่ออานา)

- **การเน้นจุดสนใจ (enfoque)** หมายถึงการคัดเลือกเนื้อหาสาระในเชิงมโนทัศน์เพื่อนำเสนอผ่านรูปภาษา รวมถึงการจัดลำดับความสำคัญของเนื้อหา กล่าวคือ ผู้พูดต้องตัดสินใจว่าจะให้รายละเอียดใดเป็นส่วนพื้นหน้า (figura) และรายละเอียดใดเป็นเพียงฉากหลัง (fondo) และต้องการอธิบายครอบคลุมทุกประเด็น หรือจะเน้นเฉพาะประเด็นที่ตอบสนองวัตถุประสงค์การสื่อสารนั้น ๆ เช่น ในการบรรยายฉากเดียวกัน ผู้พูดอาจพูดว่า *El sofá está delante de la ventana.* (โซฟาอยู่ด้านหน้าของหน้าต่าง) หรือ *La ventana está detrás del sofá.* (หน้าต่างอยู่ด้านหลังของโซฟา) ขึ้นอยู่กับว่าเลือกวัตถุชิ้นใดให้อยู่ส่วนพื้นหน้า

- **ความเด่นชัด (realce)** หมายถึงการมุ่งความสนใจไปที่ส่วนใดส่วนหนึ่งของเหตุการณ์ ทำให้มีความโดดเด่นเป็นพิเศษ และถูกเลือกมานำเสนอในส่วนพื้นหน้า